

Izajáš 61,1-4

Milé sestry, milí bratři, dnes je neděle Boží Trojice, kterou vrcholí slavnostní období, sahající od Velikonoc do Svatodušních svátků. V bibli není příliš mnoho textů, ve kterých by byly zároveň zmíněny všechny tři osoby Boží Trojice. Pro dnešní kázání jsem vybral jeden ze starozákonních textů, na který se dá nahlížet tímto způsobem. V oddílu z proroka Izajáše mluví Hospodinův služebník. Tento služebník je pomazaným, tedy mesiášem.

S tímto služebníkem se ztotožnil Ježíš. Ježíš uskutečňoval to, o čem zde Hospodinův služebník vypovídá. Je to jeho program, jeho poslání. Zároveň čteme, že je k tomuto poslání uschopňován Hospodinovým Duchem. Takže tady můžeme v jednom prorockém výroku spatřovat všechny tři osoby Boží Trojice. Ježíše, jako Hospodinova služebníka, Hospodinova Ducha, který jej pomazal, tedy zmocnil k jeho dílu, a pak také Panovníka Hospodina, který je dárce tohoto Ducha.

Panovník Hospodin, to je Bůh Otec. S Hospodinovým služebníkem se ztotožnil Boží Syn Ježíš a Duch Panovníka Hospodina, to je Duch Svatý. Můžeme vnímat, že zde máme představenou spolupráci všech tří osob Boží Trojice na díle obnovy a záchrany člověka. Já mám tento text velmi rád, protože nejen vystihuje Ježíšovo poslání, ale také zdůrazňuje, že Ježíš je k němu veden a uschopněn Božím Duchem. Můžeme zde spatřovat vyjádření základního záměru Boha Otce, Syna i Ducha Svatého ve vztahu k člověku.

Prorok Izajáš mluvil o Hospodinově služebníku už v předchozích kapitolách, aniž by ovšem bylo jasné, kdo je tímto Hospodinovým služebníkem. Není zcela zřejmé, koho měl vlastně prorok na mysli. Slova dříve použitá k popisu Hospodinova služebníka: *„Zde je můj služebník... Vložil jsem na něho svého ducha...“* (42,1) se nyní vztahují na novou dobu a novou situaci. Zdá se, že nějaká osoba nebo skupina si nyní dělá nárok na roli této významné postavy z předchozího proroctví. Ve čtyřech předchozích písních o Hospodinově služebníku je značná nejednoznačnost ohledně postavy tohoto služebníka, a to jak ve vztahu k jeho identitě, tak i ve vztahu k tomu, zda jde o jednotlivce nebo o nějaké společenství.

Tato nejednoznačnost je patrně záměrná a služebník je představen jako vzor jak pro jednotlivce, tak i pro společenství, které ve víře a v poslušnosti přijme povolání stát se nositelem Božího království. Toto království se vyznačuje soucitnou spravedlností. Bylo by tedy zcela na místě, aby si povolání k roli tohoto služebníka přivlastnil vůdce v kruhu učedníků kolem proroka Izajáše. Někdo, kdo je Hospodinem použitý jako nástroj smíření, obnovy a uzdravení, a kdo toto povolání také předává dalším členům společenství.

Tento učedník, který možná čelí zpochybňování své autority a svého úkolu, nyní sám promlouvá a poukazuje na jedinou autoritu, kterou má Hospodinův služebník. Je to autorita, která pochází z Božího Ducha. Ale protože kdokoli může tvrdit, že byl takto Bohem pověřen, významnější důkaz je obsažen v popisu jeho úkolu, neboť shrnuje podstatu Hospodinova vykoupění. Ukazuje na to, jakým způsobem se má uskutečňovat spása.

Nejprve se objevuje řada sloves, která vypočítávají, co tento Duchem zmocněný služebník bude činit. Bude přinášet radostnou zvěst, obvazovat rány, vyhlašovat svobodu, propouštět z vězení, zvěstovat milosrdenství, utěšovat truchlící, pozvedat je a dávat jim veselí... (v. 1b-3). Všechny tyto činnosti jsou mocnou službou lidem slabým, bezmocným, truchlícím a marginalizovaným. Cílem je dát jim dobré místo v komunitě blahobytu a radosti.

Můžeme si zejména všimnout dvou rysů této řady sloves. Za první, hlavní sloveso „přinášet radostnou zvěst“ znamená doslova přinášet „evangelium“. Jedná se o radostné oznámení Hospodinovy moci, se kterou bude Hospodin prosazovat ve veřejném životě svoji vůli.

Za druhé, řada sloves vyjadřujících společenskou proměnu vrcholí slovy: „...*vyhlásit léto Hospodinovy přízně a den pomsty našeho Boha*“. Komentátoři se obecně shodují, že se jedná o odkaz na praxi tzv. jubilejního roku, která je popsána ve 3. knize Mojžíšově 25. Kapitole. Podle tohoto ustanovení má být v jubilejním roce vrácen veškerý majetek ztracený v ekonomických transakcích původním majitelům, aby tím byla umožněna a zajištěna stabilní a fungující komunita. Řada sloves je tedy považována za vyhlášení tohoto jubilejního roku, ve kterém jde, stručně řečeno, o záchranu lidského života z chudoby, bezmoci a zoufalství. Propuštění vězňů je v tomto smyslu propuštěním z vězení pro dlužníky nebo propuštěním z otroctví, do které se někdo dostal kvůli dluhům.

Ovšem, když se takto blíže díváme na tento program, tak zjišťujeme, že se v dějinách Izraelského národa v plnosti nikdy neuskutečnil. Tento Boží záměr se takto nikdy neprosadil. Ale zároveň platí, že identita Hospodinova služebníka je neoddělitelně spjata s tím, že je prostředníkem Božího milosrdenství vůči lidem zlomeným, utlačovaným, všelijak znevýhodněným. Je tím, kdo ohlašuje, že po letech smutku nastal čas, kdy Bůh obnoví podmínky spravedlnosti a pokoje, které charakterizují Boží království.

Ačkoli mnozí jedinci mohou prohlašovat, že mají božskou autoritu, jejich podvod je odhalen touhou po osobním prospěchu. Skutečný Hospodinův služebník se osvědčuje právě tím, že není pohlcen starostmi o sebe sama. Moc jím není hromaděna, nekoncentruje se v jeho rukou, ale naopak je předávána celé komunitě, což umožňuje všem členům podílet se na obnově toho, co bylo v minulosti zničeno. Hospodinův služebník vykonává hluboce proměňující dílo ve společenství Božího lidu právě tím, že dokáže získat ke spolupráci i další lidi.

Tato spolupráce na obnově je výslovně uvedena ve verši čtvrtém: „*Co bylo od věků v troskách, vybudují, postaví, co kdysi bylo zpusťeno, obnoví zničená města...*“ To nedělá sám Hospodinův služebník, to dělají ti, kteří se jím nechají inspirovat, motivovat, kteří jej následují v jeho díle.

V tomto verši vidíme konkrétní podobu, kterou má mít osvobozující dílo Boží Trojice, o kterém se hovoří v těchto verších (v. 1–3). A konkrétní skutečně je, neboť již od dob osvobození z Egypta projevoval Bůh Izraele hluboký zájem o všechny aspekty lidského života, včetně těch sociálních.

Dílo Boží Trojice se tak přelévá do církve, do společenství lidí, kteří jsou Bohem vtaženi do stejného typu jednání. Bůh není solitér, Bůh spolupracuje se svým služebníkem, dává mu k tomu svého Ducha a ten pak dále působí v jeho lidu. Dílo Boží Trojice je tedy dílem spolupráce, která předpokládá aktivní účast těch, které zasahuje. Proto je Hospodinovým služebníkem zároveň jedinec i celé společenství.

Když mluvíme o Boží Trojici, tak tím vyznáváme, že v Bohu je společenství, které se projevuje záměrem a spoluprací na záchraně člověka a to tak, že i lidské společenství je vtaženo do tohoto záměru a tím se vnitřně proměňuje. Tento záměr nám odhaluje prorok Izajáš jedinečným způsobem nejen proto, abychom o něm věděli, ale abychom se na něm podíleli právě tak, jak nyní můžeme, tak je nám nyní dáno. Amen.